

Als algemeen doel van de Dinsdagconferenties zou je kunnen formuleren : bevorderen van zelfkennis,inzicht in jezelf, in dialoog met anderen, in de voetsporen van Vincent de Paul. Vincent focust met name op deugden, op een vernieuwing van de eigen spiritualiteit én actie. In 1617 is er een ommekeer in zijn spirituele ontwikkeling. Bij de biecht van een stervende boer luistert hij naar zijn levensverhaal vol angst voor God en hel, een immense geestelijke nood. Hij preekt erover. Veel mensen komen samen om een algemene biecht uit te spreken. Vincent heeft door betrokkenheid en *inzicht* een wijze van *bevrijding* gevonden, waardoor mensen weer met hoop en vertrouwen in het leven kunnen staan.

Dit keer buigen we ons over hoe een waarde als inzicht in de ontwikkeling van de werldsamenleving, en de gevolgen daarvan voor een land, groep of persoon voor ons bevrijdend kan werken. Deze waarde, inzicht, is voor mij nauw verbonden met de deugd prudentie.

Dat doen we via een drietrapsraket :

I Inzicht in hoe de mondiale samenleving zich ontwikkelt (inhoudelijke verkenning)

II Waarom is deze waarde inzicht belangrijk?

III Hoe kun je inzicht en prudentie verder ontwikkelen om zo tot een stuk bevrijding te komen?

I Inzicht in hoe mondiale samenleving zich ontwikkelt (inhoudelijke verkenning).

Vraag vooraf : *hoe kijk je tegen mondiale samenleving aan? Welke ontwikkelingen doen zich de laatste decennia voor? Kun je een voorbeeld geven? Schrijf het even voor jezelf op.*

De laatste 30 jaar is de mondiale samenleving sterk veranderd. Onder meer door een verschuiving in machtsblokken op wereldniveau.

Voorbeeld 1: 1989: de val van de muur :vanuit Oost Europa nu een open relatie met West Europa et v.v. Wat betekende dat voor Rusland?En de relatie Oost - West: Rusland vs. Europa en V.S.?

Voorbeeld 2 : 2001 : aanval op de Twin Towers in de V.S. door islamitische terroristen. Aanval op suprematie / arrogantie V.S.? Grote invloed op de relatie van het Westen met de islamitische wereld. *Voorbeeld 3 :* opkomst van China en India als economische wereldmacht. Effecten op positie m.n. V.S. en Westen.

Dominique Moïsi is Fransman en was/is al jaren ook hoogleraar aan de universiteit van Harvard in Amerika. Hij is een van de oprichters van het Frans instituut voor Internationale betrekkingen.

In 2009 publiceert Dominique Moïsi zijn boek *Geopolitiek van emoties. Hoe culturen van angst, vernedering en hoop de wereld veranderen*. N.B. In 2015 volgde een bijgewerkte versie : *Geopolitiek van emotie*.

Moïsi stelt : geopolitiek heeft niet alleen met ratio, feiten, objectief vast te stellen zaken als grenzen,economisch systeem, of militaire macht te maken. Maar wel degelijk ook met emoties : *waar hopen mensen of landen op, waar zijn ze bang voor, waardoor voelen ze zich achtergesteld?*

Aanvulling NWS : Daar kun je op verschillende niveaus naar kijken : sociologen/economen onderscheiden : macro-, meso-, micro-niveau: op resp.- wereld/land, -groepen, -persoon in relatie.

Moïsi observeert en analyseert vooral op macro-niveau. Hij kijkt naar de verschuivingen tussen landen in macht en invloed, en de emoties die hiermee samenhangen .

Hij onderscheidt drie primaire emoties en verbindt deze met delen van de wereld:

1. Hoop : emotie die ,nu, van toepassing is op China en India.
2. Angst : emotie die ,nu, bij het Westen (V.S. en Europa) lijkt te horen.
3. Vernedering : emotie die ,nu, van toepassing is op de islamitische wereld.

Hij kiest voor deze drie emoties omdat ze nauw verbonden zijn met het begrip *vertrouwen*, dat van invloed is op de manier waarop naties en mensen omgaan met elkaar. Zo redenerend zou je kunnen zeggen :

- *Hoop is een uiting van vertrouwen*, gebaseerd op de overtuiging dat het morgen beter zal zijn dan vandaag.
- *Angst daartegenover is de afwezigheid van vertrouwen*.
- En *vernedering is het gekwetste vertrouwen* van degenen die hun hoop voor de toekomst hebben verloren (met name door de slechte behandeling in het verleden door anderen).

Deze drie emoties zeggen iets van iemands *zelfvertrouwen* en dat is heel belangrijk voor zowel volkeren en beschavingen als individuen. Het zegt iets van de gezondheid, ook van een natie. De toegenomen globalisering heeft grote effecten.

Definitie globalisering :het wereldwijd met elkaar vervlochten raken van landen op verschillende gebieden, zoals economie, maar ook cultuur en wetenschap, mede dank zij de revolutie in de communicatiemogelijkheden. Belangrijk gegeven is dat globalisering onzekerheid lijkt te veroorzaken en identiteitsvragen oproept. Ten tijde van de Koude Oorlog was er nooit reden om te vragen: wie zijn wij? Maar in een wereld die in razend tempo verandert , ook wat betreft invloed en machtsblokken, is het moeilijker te ervaren bij wie je hoort en wat je van wie mag verwachten. Kijk maar naar de recente politieke omwentelingen in landen als de V.S., UK, Frankrijk. In de V.S. overheerste bij de verkiezing van Obama de hoop : samen (ook samen met Europa) voor een betere wereld. Nu lijkt bijvoorbeeld de isolationistische politiek van Trump (Make America great again, America staat centraal) eerder als reactie op een gevoel van angst en onzekerheid bij het volk gebaseerd. Men wil zich afschermen van de buitenwereld, men stelt de eigen belangen centraal. (aanvulling NWS) *Emoties doen er dus toe*

Emoties weerspiegelen de mate van zelfvertrouwen van een samenleving, welke weer te maken heeft met veerkracht bij een crisis et cetera. Belangrijk is dat emoties kunnen worden veranderd. Angst kan wijken voor hoop, zie het effect van Obama. Of nu omgekeerd met de opkomst van populistische leiders, als Trump, Le Pen, waarbij eerder angst voor het verlies van macht, angst voor het verlies van identiteit, angst voor de ander bron van handelen lijkt te zijn. Krampachtigheid i.p.v. bevrijding !

Moïsi geeft zoals gezegd een kenschets van werelddelen n.a.v. de overheersende emotie : te beginnen met:

1 Azië als het continent van de hoop

Sinds twee decennia zien we een enorme economische bloei en groei in landen als China en India. In recordtijd zijn ze vanuit een situatie van achterstand opgeklommen tot een economische wereldmacht. Voor China betekent dat ook , dat ze als wereldmacht van weleer weer meetellen op internationaal vlak en zelfs een machtige positie innemen. Opmerking daarbij is dat de groei met name op financieel-economisch gebied heeft plaatsgevonden. Op vlak van democratie, mensenrechten en vrijheden is er nog een wereld te winnen.

Ook India maakt een snelle groei door op financieel-economisch gebied. De middenklasse groeit fors. Hoewel India als een democratisch systeem geldt, is de corruptie een groot probleem. En ondanks de groei is

de groep armen nog steeds heel groot. Ook het kastenstelsel, hoewel officieel afgeschaft, is in de praktijk nog aanwezig. De vooruitgang en daarmee de groei in hoop en vertrouwen in de toekomst vindt in deze landen vooral op *materieel* gebied plaats.

II Het Westen : Europa en de V.S. als continent van de angst

Waren de V.S lange tijd een superwereldmacht (denk ook aan de periode na de koude oorlog) en speelde ook Europa gedurende eeuwen een centrale rol op wereldniveau, deze posities lijken nu grondig te wijzigen, mede ook door de opkomst van China en India als nieuwe wereldmachten. Daarnaast speelt ook de opkomst van het islamitisch fundamentalisme en terrorisme en de ongrijpbaarheid daarvan een rol. Angst voor economische onzekerheid, mede door de komst van buitenlanders, als ook een bedreigd milieu dragen bij aan het ontstaan van onzekerheid en zelfs angst bij deze vroeger oppermachtige landen. Dit heeft alles met een identiteitscrisis te maken.

III De Arabische wereld : het continent van de vernedering

Als hoop betekent dat je vertrouwen hebt in de toekomst, dan geeft vernedering je een gevoel van onmacht en afhankelijkheid. Vernedering zonder hoop kan leiden tot wanhoop en van daaruit tot wraak. Het tegendeel van bevrijding! Moësi beschrijft hoe de Arabische cultuur van grote invloed is geweest in de wereld, ook in Europa, maar die invloed is al lang tanende. Dit leidde tot een gevoel van vernedering. Wanneer je de oorzaak niet bij jezelf, maar bij de ander legt, is het makkelijk de anderen als zondebokken aan te wijzen, waar je tegen in opstand komt. Zie de terroristische aanslagen. Door de grote geografische uitgestrektheid van de islamitische wereld (van Marokko tot Indonesië) is de verbreiding van de cultuur van vernedering vergemakkelijkt. Deze cultuur vind je in alle geleidingen van de islamitische samenleving : van hoog tot laag. Het ontbreken van democratie, armoede en isolement, achterblijven van onderwijs in een aantal islamitische landen (niet de Golfstaten!), de achtergestelde positie van de vrouw zijn alle factoren die een rol spelen bij het gevoel niet mee te tellen, als *minderwaardig* beschouwd te worden. En dat kan tot extremisme en agressie leiden.

Ook Rusland heeft door het uiteenvallen van de Sovjetunie een trauma van verlies aan macht en een gevoel van vernedering opgelopen. Hoe werkt dat door in de internationale relaties?

Tot nu : hebben we geschetst hoe de afgelopen 20-30 jaar verschuivingen op het gebied van macht, invloed en groei zijn opgetreden. Deze blijken ook samen te hangen met emoties en gevoel van zelfvertrouwen of het ontbreken daarvan. Dit kun je zien als een observatie en analyse op **macro**-, wereld niveau.

Vragen:

A. Zien we deze ontwikkelingen ook in Nederland optreden, in de relaties tussen groepen, op mesoniveau? Welke emotie(s) zou je hier als toonaangevend beschouwen?

B. En in het klein, op **microniveau**, binnen groepen of tussen individuen : hoe werken emoties als hoop, angst of vernedering. door in relaties van mensen?

C. Waarom is de waarde '**inzicht**' en de daarmee samenhangende deugd '**prudentie**' belangrijk, als het gaat om emoties? Hoe kunnen deze **bevrijdend** werken?
Hoe kun je deze verder ontwikkelen, om situaties ten goede te keren?